

editorial

En reconeixement del valor dels espais agraris periurbans

Ara fa uns set mil anys s'iniciava el que s'ha vingut a anomenar la revolució neolítica. En aquella època, l'espècie humana va començar a descobrir i a desenvolupar tècniques de cultiu i de ramaderia que li permeteren fer el pas de nòmada a sedentària. Fou aleshores quan començà a fundar comunitats estables allà on l'abundància d'aigua i les condicions ambientals i del sòl li permeteren subsistir.

Durant segles i més segles, i fins no fa massa anys, la societat que ens ha precedit ha estat bàsicament rural. Amb l'arribada de la industrialització i el consegüent creixement de les ciutats, els espais agraris dels seus voltants van anar entrant en regressió, encara que aquesta s'anà compensant amb la introducció dels cultius intensius gràcies a la tecnificació del sector agrícola. Avui, amb el fenomen afegit de la globalització dels mercats s'ha generat una forta competència entre els productes agrícoles de proximitat i els de països llunyans. Com a conseqüència de tot plegat, els espais agraris periurbans de Catalunya s'han anat convertint en testimonials (la seva superfície, en pocs anys, s'ha arribat a reduir en un 61%).

Atesa la situació preocupant pel declivi dels espais agraris periurbans i l'interès que tenen, com veurem més endavant i sobretot en els diferents articles d'aquesta *Atzavara*, cal plantejar-se de manera urgent què cal fer per preservar-los i per promoure'n el seu desenvolupament.

El motiu principal de la preservació dels espais agraris (i en especial els periurbans) ha de ser, en primer lloc, la promoció del sector agrícola, que ha d'esdevenir econòmicament rendible com qualsevol altre sector econòmic. És per aquesta raó que cal assegurar-los estabilitat territorial amb la finalitat de promoure inversions que puguin assegurar l'activitat agrícola a llarg termini i la seva amortització i, per descomptat, que produeixin uns bons

guanys. L'agricultura dels nostres entorns urbans ofereix un producte de proximitat que suposa un benefici per als consumidors, atès que és un producte fresc del qual podem fer un seguiment relativament fàcil del seu procés de producció i un control de la seva qualitat. També cal tenir en compte que tenim un rebost al costat mateix de casa, la qual cosa és d'una importància estratègica de primer ordre, en previsió de qualsevol possible crisi.

A més de l'àrea pròpiament agrícola, els espais agraris periurbans, situats com estan en zones tan densament poblades, fan una valuosa funció d'esponjament del territori i de separació de poblacions, tot prevenint que esdevinguin una continuïtat urbana entre elles. El mateix fet d'estar tan a prop de les àrees de consum, fa que els productes que procedeixen dels espais agraris periurbans propers generin un estalvi energètic perquè, a diferència dels productes que procedeixen de terres llunyanes, no requereixen d'una gran despesa energètica derivada del transport. Els espais agraris originen una gran varietat de petits sistemes ecològics i per aquesta raó són espais que suporten una alta taxa de biodiversitat botànica i zoològica que cal preservar. Per últim, i però no per això menys important, els espais agraris tenen un valor cultural i paisatgístic de primer ordre: són el reflex del bagatge històric i cultural de moltes generacions passades (més de dues-centes des d'aquells nostres avantpassats del neolític) i allò que ens identifica amb el territori.

D'ençà de la restauració de la Generalitat s'han vist mostres de bona voluntat pel que fa a la protecció dels espais agraris tant en la Llei de Política Territorial, com en el Pla Territorial General i, fins i tot, en el Pacte del Tinell. Tot i això, no s'ha concretat aquesta voluntat en cap acció legislativa específica dirigida a aquest fi i tots els espais agraris, i en especial els periurbans, corren el perill de desapa-

rèixer engolits per la urbanització. Pel gener de 2008, a Girona es dugué a terme, precisament, un seminari per reflexionar sobre una futura Llei d'Espais Agraris de Catalunya per tal de plantejar les bases d'una llei específica per a aquests espais amb la finalitat de consolidar els que encara resten al territori català. Alguns dels espais agraris periurbans més coneguts són el de Gallecs, el del Baix Llobregat, el de Sabadell, etc. Al Maresme encara queden espais com els de La Tordera, Malgrat, Cabrera, Alella, ... i les Cinc Sènies de Mataró.

A Mataró, les Cinc Sènies és el paradigma d'espai agrari periurbà sempre amenaçat de ser urbanitzat. Les diferents pressions socials, però, l'han aconseguit salvar fins ara, de forma quasi miraculosa, podríem dir. El fet, però, que les Cinc Sènies sigui l'únic espai agrari gran de la comarca que comunica la zona muntanyosa amb la marítima li confereix un gran valor ecològic com a connector d'espais naturals i per aquest motiu han estat incloses, el maig de 2005, en el Pla director urbanístic del sistema costaner (PDUSC), que és una figura de protecció del territori per sobre del Pla general d'ordenació municipal. Això n'hauria de garantir la protecció de l'espai. Ara cal posar-se a treballar per desenvolupar un bon pla

de gestió de l'espai agrari periurbà de les Cinc Sènies, que doni màxima prioritat a la producció agrícola. La Comissió Especial de Seguiment del Pla Especial de millora rural i desenvolupament agrícola Cinc Sènies – Valldeix de Mataró, reunida per primera vegada des de fa molts anys el 24 de juliol de 2008, cal que tingui continuïtat, que sigui realment productiva i que les seves aportacions es tinguin en compte.

La Secció de Ciències Naturals del Museu de Mataró, entre els dies 30 de maig i 20 de juny de 2007, va organitzar un seminari per tal de difondre el valor dels espais agraris periurbans. En aquest seminari, diferents científics van aportar coneixements del tema des d'àmbits diversos. Aquesta publicació és el recull de les conferències impartides en les sessions del seminari. Així mateix, la Secció de Ciències, preocupada també de manera especial pel futur de les Cinc Sènies, ha elaborat un projecte per a l'estudi d'aquest espai des de diverses disciplines, per tal de fer-ne difusió entre la ciutadania, projecte que donem a conèixer en aquesta *Atzavara*. Estem convençuts que amb un coneixement profund d'aquest espai agrari, tots plegats aprendrem a apreciar-lo més, a fer-lo més nostre i a defensar-lo.

